

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.132.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 15317 Pana Posła Dariusza Piontkowskiego, w sprawie likwidacji tzw. pułapki rentowej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Celem świadczeń przyznawanych na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zapewnienie środków utrzymania osobom ubezpieczonym, które nie mogą kontynuować pracy zarobkowej po osiągnięciu wieku emerytalnego lub w wyniku utraty zdolności do pracy spowodowanej stanem zdrowia. Przepisy ustawy, gwarantując prawo do świadczeń w przypadku wystąpienia zdarzeń uniemożliwiających lub utrudniających ubezpieczonym kontynuowanie pracy zarobkowej, nie eliminują możliwości podejmowania przez emerytów i rencistów zatrudnienia. Prawo do swobodnie wybranej pracy zagwarantowane jest m.in. artykułem 65 ust. 1 Konstytucji RP oraz artykułem 10 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

Renta z tytułu niezdolności do pracy jest świadczeniem zabezpieczającym przed skutkami częściowej lub całkowitej niezdolności do pracy, spowodowanej naruszeniem sprawności organizmu powstałej przed osiągnięciem wieku emerytalnego. W przypadku niezdolności do pracy z powodu stanu zdrowia - po spełnieniu warunków, do których należą m.in. określony staż ubezpieczeniowy i data powstania niezdolności do pracy - osobie ubezpieczonej przysługuje renta z tytułu niezdolności do pracy, której funkcją jest zapewnienie świadczeniobiorcy środków finansowych zastępujących niemożliwy do osiągnięcia ze względów zdrowotnych dochód z pracy.

Niezdolną do pracy w rozumieniu przywołanej ustawy jest osoba, która w wyniku naruszenia sprawności organizmu całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej i nie rokuje jej odzyskania po przekwalifikowaniu. Tak precyzyjne sformułowanie wynika m.in. z potrzeby odróżnienia niezdolności do pracy (art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) od tzw. czasowej niezdolności do pracy, której stwierdzenie jest przesłanką do przyznania wynagrodzenia z tytułu niezdolności do pracy, zasiłku chorobowego oraz świadczenia rehabilitacyjnego (art. 92 Kodeksu pracy, art. 6-10 oraz art. 18 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa).

Renta stanowi rodzaj pomocy finansowej państwa kierowanej do osób, które w młodym wieku doznały naruszenia sprawności organizmu i ze względu na całkowitą niezdolność do pracy utraciły szansę na samodzielne zarobkowanie.

Należy wyraźnie podkreślić, że polskie prawo nie wyklucza możliwości wypłacania renty osobie, która pracuje zarobkowo w celu poprawy swojej sytuacji materialnej. Aktywność zawodowa jest istotnym elementem rehabilitacji oraz integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami, których zatrudnienie w Polsce rośnie. Wzrost udziału przedstawicieli tej grupy w rynku pracy najlepiej obrazują wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Ich porównanie między 2007 a 2025 rokiem pokazuje stały

pozytywny trend – zauważalnie rośnie zarówno współczynnik aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami, jak i wskaźnik zatrudnienia. W IV kw. 2007 r. współczynnik aktywności zawodowej w wieku produkcyjnym dla tej grupy wynosił 23,8%, a wskaźnik zatrudnienia 20,2%. W III kw. 2025 r. współczynnik aktywności zawodowej osiągnął już 36,2%, a wskaźnik zatrudnienia 33,4%. Celem Kierownictwa Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jest zabezpieczenie dalszego wzrostu wskaźnika zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami oraz spadku stopy bezrobocia w obrębie tej grupy.

W polskim ustawodawstwie przyjęto rozwiązanie kompromisowe umożliwiające łączenie przychodów z pracy z prawem do pobierania świadczenia zarówno rentowego (renty z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy), jak i emerytalnego (tzw. wcześniejszej emerytury), wprowadzając w tym zakresie pewne ograniczenia. Osiągnięcie przychodów z pracy zarobkowej przez rencistę lub emeryta może zatem powodować zmniejszenie lub zawieszenie wypłaty świadczenia. Zasada ta nie jest stosowana wobec emerytów, którzy osiągnęli powszechny wiek emerytalny (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn).

Prawo do świadczeń emerytalno-rentowych ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (od 1 marca br. 11 957,20 zł). W razie osiągnięcia przychodu w kwocie przekraczającej 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (od 1 marca br. 6 438,50 zł), nie wyższej jednak niż 130% tej kwoty, świadczenie ulega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia, nie większą niż kwota maksymalnego zmniejszenia, którą stanowi odpowiednio zwaloryzowana tzw. część socjalna emerytury lub renty ogłaszana przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (od 1 marca 2026 r. w przypadku emerytury, renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy jest to 989,41 zł, a w przypadku renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy 742,10 zł).

Limity zarobków powodujące ograniczenie wysokości lub zawieszenie wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych są stosunkowo wysokie i uaktualniane co kwartał wraz ze zmianą przeciętnego wynagrodzenia. Według najnowszych danych z marca br. próg zawieszenia świadczenia wynosi 604% minimalnej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i 442% przeciętnej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, zaś próg zmniejszenia świadczenia odpowiednio 325% i 238%. Organ rentowy dokonuje rozliczenia prawa do wypłaty świadczenia systemem miesięcznym albo rocznym w zależności od tego, który z nich jest dla rencisty korzystniejszy. Przykładowo, osoba w marcu br. pobierająca rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w wysokości przeciętnej (2 704,45 zł) i zarabiająca 11 900 zł, przy rozliczeniu miesięcznym, otrzymałaby rentę zmniejszoną o 989,411 zł, co oznacza, że jej przychody za marzec wyniosłyby 13 615,04 zł.

Obowiązujące od 1 stycznia 2022 r. przepisy w zakresie zmniejszenia i zawieszenia renty socjalnej w przypadku osiągnięcia przychodów są analogiczne jak w przypadku osób uprawnionych do renty z tytułu niezdolności do pracy czy wcześniejszej emerytury.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają kompleksowe analizy prawne, ekonomiczne i społeczne, dotyczące celowości dalszego obowiązywania progów zawieszenia i zmniejszenia świadczeń z tytułu niezdolności do pracy oraz możliwych konsekwencji zniesienia tych konstrukcji. Prowadzone analizy nie różnicują poziomu zawieszania oraz zmniejszania świadczeń rentowych ze względu na rodzaj świadczeń podlegających zawieszeniu lub zmniejszeniu.

Zniesienie limitów zawieszania i zmniejszania rent z tytułu niezdolności do pracy i rent socjalnych spowodowałoby szacunkowy roczny wzrost wydatków wynoszący 155,5 mln zł po stronie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i 112,9 mln zł ewentualnej dotacji z budżetu państwa, która uzupełnia jego deficyt, a po stronie Funduszu Solidarnościowego i budżetu państwa, z którego finansowana jest renta socjalna, 42,6 mln zł (przy założeniu utrzymania się poziomu liczby świadczeń zmniejszonych lub zawieszonych z lat 2023-2024).

Ocena celowości dalszego obowiązywania progów zawieszenia i zmniejszenia świadczenia zależy od możliwości realizowania tą drogą celów, którym zniesienie tego rozwiązania ma służyć (zwiększenie skali aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami), spójności zmian w tym zakresie z zasadami konstrukcyjnymi prawa zabezpieczenia społecznego (konieczność pogodzenia zniesienia progów zawieszania i zmniejszenia świadczenia z funkcją świadczeń z tytułu niezdolności do pracy), kosztów tych zmian (155 mln zł) oraz ich możliwych następstw, a także ocen formułowanych według kryteriów sprawiedliwościowych zarówno przez osoby uprawnione do świadczeń z tytułu niezdolności do pracy, jak i pozostałych ubezpieczonych i świadczeniobiorców.

Przedstawione zagadnienia należy traktować w sposób szczególny, wyznaczony ich społeczną wagą. Z powodu kosztów projektowanych zmian niezbędne jest uzyskanie w przedmiocie zniesienia progów oraz zwiększenia dotacji z budżetu państwa do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozytywnego stanowiska Ministra Finansów i Gospodarki, który wskazał, że nie widzi zasadności wprowadzania zmian w obowiązującej regulacji prawnej w przypadku osiągania przychodów przez emerytów i rencistów. Sprawa ta jest przedmiotem dialogu pomiędzy Kierownictwem MRPiPS a Kierownictwem Ministerstwa Finansów i Gospodarki.

Kierownictwo resortu ma świadomość tego, jak ważnym elementem kształtowania rynku pracy jest wspieranie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami i na bieżąco współpracuje z organizacjami zrzeszającymi oraz reprezentującymi osoby z niepełnosprawnościami oraz z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w sprawie obowiązujących progów zawieszania i zmniejszania świadczeń oraz możliwości zniesienia tej konstrukcji. Ze względu na fakt, że osoby z niepełnosprawnościami mogą spotkać się z wieloma barierami uniemożliwiającymi im wejście na rynek pracy, pracownikom posiadającym orzeczenie o stopniu niepełnosprawności przysługują dodatkowe uprawnienia wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/